

onderscheiden terrein het machtwoord is geworden. Rudolf Eucken oordeelt met recht, dat het leveren eener geschiedenis van het Persoonlijkheidsbegrip in de 19^{de} eeuw, voor een taak zou stellen, die rijke vrucht belooft.¹⁾

Zeker is, dat Persoonlijkheid meer zeggen wil dan Persoon, hetwelk evenzeer, zoowel in theologicis als in juridicis, zijn eigen historie heeft. Persoon wijst op het individueele redelijk en zedelijk bestaan van den mensch, gelijk dit reeds het kind in de wieg bezit. Maar bij Persoonlijkheid treedt bovendien voor den geest het geestelijk proces der rijping, waarin hetgeen aan de persoon eigen is tot ontwikkeling kwam.

Eerst de nieuwere tijd heeft het begrip Persoonlijkheid duidelijker zoeken uit te beelden en psychologisch vast te stellen. Leibnitz meer naar de intellectueele zijde, wijl hij haar wezen ziet in het zelfbewustzijn; Kant meer naar de ethische zijde. Voor den Königsberger wijsgeer gaat Persoonlijkheid ver boven het intellectueele uit en opent voor hem een nieuw gezichtsveld, waarop hij de vrijheid des menschen handhaaft. Ze is hem de vrijheid en onafhankelijkheid van het mechanisme der geheele natuur, datgene wat den mensch verheft boven zichzelf als deel der zinnelijke wereld, hem aansluiting geeft aan een orde der dingen, die slechts het verstand denken kan, en die tegelijk de geheele zinnelijke wereld onder zich heeft.²⁾

Het ligt niet in onze bedoeling de talrijke definities op te sommen. Voor het meerendeel blijven ze zich bewegen in de richting van Kant, maar geven toch ook respectievelijk uitdrukking aan het uitgangspunt, dat men zich heeft gekozen.

¹⁾ Rudolf Eucken, *Geistige Strömungen der Gegenwart*, Leipz. 1909, bl. 345.

²⁾ Imm. Kant, *Grundlegung zur Metaphysik der Sitten und Kritik der praktischen Vernunft*, herausgeg. von Karl Rosenkranz, dl. VIII *Sämmtl. Werke*, bl. 214, Leipzig, Leop. Voss, 1838.